

Manifest Gemeenteraadsverkiezingen 2014

Woerden, 22 april 2013

Dé belangenorganisatie voor senioren

Inhoudsopgave

1. Introductie	3
2. Landschap.....	3
3. Wat vragen wij van gemeenten	4
3.1 Zeggenschap via de Wmo Raad.....	4
3.2 Een toegankelijk en bekend Wmo-loket.....	4
3.3 Soepele overheveling begeleiding, dagbesteding en verzorging van AWBZ naar Wmo.....	4
3.4 Bezuinigen huishoudelijk hulp bij Wmo beperken.....	5
3.5 Voorzieningen in Wmo op peil houden	5
3.6 Ondersteuning mantelzorg.....	6
3.7 Preventieve ouderenzorg levert gezondheidswinst op.....	6
3.8 Bijstand via Wwb kan beschermen tegen armoede	6
3.9 Schuldhelpverlening moet problemen voorkomen	6
3.10 Mobiliteit is voorwaarde om zelfstandig te kunnen leven	7
3.11 Goede woningen voor senioren bevorderen het welzijn	7
3.12 Goede Infrastructuur en seniorvriendelijke woonomgeving vergroten leefbaarheid	8
3.13 Arbeidsparticipatie ouderen om bestaanszekerheid te houden	8

1. Introductie

Kabinet Rutte II heeft stevig ingezet op decentralisatie. Het regeerakkoord: "Het overbrengen van een groot aantal taken van het rijk naar gemeenten maakt meer maatwerk mogelijk en vergroot de betrokkenheid van burgers. Gemeenten kunnen de uitvoering van de taken beter op elkaar afstemmen en zo meer doen voor minder geld. Hiertoe biedt het rijk hen ruime beleidsvrijheid."

Tegelijkertijd staan in het regeerakkoord bezuinigingen van € 16 miljard en daar komt in 2014 nog een bezuiniging van enkele miljarden euro's bovenop. Het is duidelijk dat de gevolgen van de economische crisis van 2008 nog niet achter de rug zijn en ook gevolgen hebben voor financiën en voorzieningen op gemeentelijk niveau. Enerzijds bezuinigt de rijksoverheid, anderzijds decentraliseert zij taken en veelal gaat dit samen.

Alle burgers en ook senioren, die een groeiende groep vormen in de samenleving, ondervinden de gevolgen van de bezuinigingen. Onder het motto 'Geschikt voor alle leeftijden' wil ANBO de belangen van de senioren behartigen op het niveau van de gemeente. Deze handreiking voor afdelingen en netwerken ondersteunt hen bij hun belangenbehartiging richting lokale politieke partijen. Wij maken ons sterk voor goede voorzieningen voor senioren en lokale politici moeten oog hebben voor de legitieme wensen van senioren. Als groep willen senioren betrokken zijn bij beslissingen die hun leefsituatie raken.

Deze handreiking begint vanwege de decentralisatie van rijkstaken rond de zorg met dit onderwerp. Andere aandachtspunten, zoals bijstand en wonen komen daarna in beeld en zijn tevens van belang.

2. Landschap

Twee belangrijke bewegingen die zichtbaar zijn richting burger zijn de marktwerking en de decentralisatie. Voor gemeenten heeft de decentralisatie grote gevolgen voor taken op vele gebieden. Het rijk zegt dat gemeenten meer kunnen doen voor minder geld, maar dat kan natuurlijk lang niet altijd wanneer overheveling van taken samen gaat met forse bezuinigingen.

Voor senioren heeft de decentralisatie van de begeleidingstaak vanuit de AWBZ naar de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) grote gevolgen. Wat blijft er over van begeleiding en wat biedt de gemeente aan als voorziening?

De demografische ontwikkeling is een belangrijk gegeven in vele delen van Nederland; krimp en vergrijzing zijn er twee van. Krimp doet zich op een aantal plaatsen voor, vergrijzing raakt vrijwel heel Nederland. Uitdaging bij krimp is te voorkomen dat gemeenten steeds minder diensten aanbieden en het voorzieningenniveau minimaliseren. Uitdaging bij vergrijzing is dat gemeenten zich gereed moeten maken om seniorvriendelijk te zijn in de nabije toekomst. Het is duidelijk dat er grote verschillen bestaan tussen stad en platteland. In stedelijke gebieden is het minder problematisch om voorzieningen te handhaven op een bepaalde minimale schaal, dan op het (verstedelijkte) platteland.

3. Wat vragen wij van gemeenten

3.1 Zeggenschap via de Wmo Raad

Knelpunt:

Met de overheveling van taken naar de gemeenten, de verdergaande decentralisatie en tegelijkertijd de bezuinigingen, is de rol van een Wmo Raad steeds belangrijker. Maar, zo blijkt, deze raad is niet altijd adequaat ingericht. Niet alle gemeenten zien de raad als een gelijkwaardige en kritische gesprekspartner.

Aanpak gemeente:

- De Wmo Raad heeft een formeel-juridische basis met een eigen reglement en een eigen budget;
- De Wmo Raad bestaat uit vertegenwoordigers van alle cliëntgroepen die met Wmo te maken hebben;
- De inbreng van specifieke aandachtsgroepen zoals migranten, is gewaarborgd;
- Gemeente motiveert waarom zij van een advies van de Wmo Raad afwijkt;
- Samenvoeging Wmo Raad met andere adviesorganen is niet in belang van gebruikers;
- Focusgroepen zijn een passende organisatiewijze om alle cliënten bij beleidsvorming van de gemeente te betrekken.

3.2 Een toegankelijk en bekend Wmo-loket

Knelpunt:

Het Wmo-loket en de voorzieningen waar burgers een beroep op kunnen doen, zijn niet altijd bekend. Het Wmo-loket is niet altijd laagdrempelig, deskundig en klantvriendelijk.

Aanpak gemeente:

- Communiceert actief en geregeld over Wmo-loket en de voorzieningen;
- Wmo-loket is laagdrempelig, deskundig en klantgericht;
- Benadert actief moeilijk bereikbare doelgroepen, zoals laaggeletterde burgers en migranten via sleutelfiguren in die gemeenschappen en de tweede generatie.

3.3 Soepele overheveling begeleiding, dagbesteding en verzorging van AWBZ naar Wmo

Knelpunt:

Burgers lopen het risico in de toekomst niet de zorg en ondersteuning te krijgen die ze nodig hebben. Kwetsbare groepen die een beroep doen op begeleiding en dagbesteding, kunnen buiten de boot vallen als gevolg van de overheveling van taken van rijk naar gemeenten. Gemeenten krijgen nieuwe taken, die ze met minder geld moeten uitvoeren.

Aanpak gemeente:

- Geeft een visie op langdurige zorg en ondersteuning, met daarin een heldere afbakening van verantwoordelijkheden tussen de betrokken veldpartijen;
- Zorgt voor efficiënte overheveling en weet om welke cliënten het gaat; weet welke zorg- en ondersteuningsvraag leeft;
- Faciliteert de samenwerking met lokale maatschappelijke organisaties, welzijnsorganisaties en wijkverpleegkundigen, zodat passende ondersteuning is te bieden;

- Geeft extra aandacht aan kwetsbare en eenzame ouderen met lage inkomens. En zorgt voor een gegarandeerd individueel zorg- en ondersteuningsbudget;
- Zorgt voor goede informatievoorziening voor alle ouderen en een actieve rol voor sleutelfiguren in zelforganisaties;
- Investeert in welzijn en bezuinigt niet. Welzijn richt zich op kwaliteit van leven en heeft een preventieve werking. Daardoor zijn zorgkosten te vermijden of te verlagen;

3.4 Bezuinigen huishoudelijk hulp bij Wmo beperken

Knelpunt:

Een grote groep mensen die huishoudelijke zorg nodig heeft, zal deze vanaf 2014 niet meer krijgen wanneer de door het kabinet voorgestelde bezuinigingen doorgaan. Een grote groep van de huidige gebruikers van huishoudelijke hulp kan daarin niet zelf voorzien vanwege het ontbreken van financiën of sociaal netwerk. Bovendien verdwijnt hiermee de signaleringsfunctie van huishoudelijke hulp om ziekte te voorkomen of op tijd in te grijpen.

Aanpak gemeente:

- Bekijkt of de extreme bezuinigingen op huishoudelijke hulp gematigd kunnen worden, opdat meer mensen ervoor in aanmerking blijven komen;
- De hoogte van de eigen bijdrage is zodanig, dat huishoudelijke hulp vanuit de Wmo in stand kan blijven. Daarmee is te voorkomen dat burgers tussen wal en schip raken;
- Helpt mensen bij de organisatie van hun ondersteuning; door juiste informatie en advies over lokale ondersteuningsmogelijkheden;
- Stimuleert samenwerking met lokale maatschappelijke en welzijnsorganisaties, de wijkverpleegkundigen, buurthuizen en vrijwilligerswerk;
- Zorgt voor een toegankelijk Wmo-loket met deskundige en klantvriendelijke medewerkers.

3.5 Voorzieningen in Wmo op peil houden

Knelpunt:

Als gevolg van de bezuinigingen kan de adequate verstrekking van hulpmiddelen in huis en invalidervoertuigen onder druk komen te staan. Dit kan vooral gelden bij de verstrekking van een scootmobiel op grond van de Wmo. Gemeenten verstrekken de scootmobiel zonder bijbehorende adequate instructie. Of verstrekken een scootmobiel die niet optimaal compensatie biedt aan de mobiliteitsbeperkingen van de aanstaande gebruiker. Dit kan zich voordoen wanneer gemeenten scootmobielen uitlenen via bijvoorbeeld een scootmobielpool of leenscootmobiel.

Aanpak gemeente:

- Adequate verstrekking van hulpmiddelen, zoals voorzieningen in huis en invalidervoertuigen, e-bike;
- Verstrekking hulpmiddelen is altijd gecombineerd met instructie aan gebruikers.

3.6 Ondersteuning mantelzorg

Knelpunt:

Overbelasting van mantelzorgers door bezuinigingen en toenemende vergrijzing.

Aanpak gemeente:

- Informeert mantelzorgers goed over lokale of regionale mantelzorgondersteuning;
- Ondersteuning mantelzorgers is snel en efficiënt in te zetten. Respijtzorg door geselecteerde vrijwilligers -die goed in staat zijn de taken van de mantelzorg over te nemen- is beschikbaar;
- Neemt regiefunctie als overheid.

3.7 Preventieve ouderenzorg levert gezondheidswinst op

Knelpunt:

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor lokale preventieve ouderengezondheidszorg. De samenhang in het aanbod ontbreekt soms of is niet zichtbaar.

Aanpak gemeente:

- Geeft goede informatie over aanpak preventieve ouderenzorg en waar men terecht kan in de buurt.
- Vindt het belangrijk om ouderen gericht te informeren over leefstijl, goede voeding en bewegen. Biedt faciliteiten om dit te bevorderen. Deze preventieve zorg kan een beroep op curatieve zorg voorkomen.

3.8 Bijstand via Wwb kan beschermen tegen armoede

Knelpunt:

Sommige burgers hebben een te laag inkomen om in hun bestaan te voorzien en/of aan de samenleving deel te nemen. Binnen de bijzondere bijstand kunnen gemeenten zelf bepalen wat de tegemoetkoming is bij bepaalde kosten.

Aanpak gemeente:

- Informeert burgers over de mogelijkheid van bijzondere bijstand en bijzondere noodzakelijke kosten van bestaan;
- Past de regels in de Wwb (Wet werk en bijstand) zo toe, dat de burgers baat hebben bij de beleidsvrijheid in de uitvoering van de bijzondere bijstand;
- Onderzoekt of de kosten daadwerkelijk noodzakelijk zijn en of er geen aanspraak is op een andere wettelijke voorziening;
- Voor AOW-gerechtigden maakt de gemeente zonnodig gebruik van de bevoegdheid om een regeling van categorale bijstand vast te stellen. Bij verlening hiervan vindt geen verder onderzoek plaats;
- Regelt categorale bijstand voor senioren met een laag inkomen die kwetsbaar zijn tot 110 procent van de bijstandsnorm;

3.9 Schuldhulpverlening moet problemen voorkomen

Knelpunt:

De gestage groei van de groep burgers met financiële problemen vergroot de urgentie om deze mensen in een zo vroeg mogelijk stadium te helpen.

Aanpak gemeente:

- Neemt de verantwoordelijkheid voor schuldhulpverlening;
- Voorkomt dat mensen met schulden of betalingsproblemen intensieve schuldhulpverlening nodig hebben. Er worden voldoende schuldhulpverleners ingezet voor vroegtijdige signalering;
- Bij onvoldoende professionele schuldhulpverleners, kunnen vrijwilligers de burgers de toegang tot schuldhulpverlening wijzen, het voortraject bekorten en de nazorg op zich nemen. Zo is te voorkomen dat mensen die hun financiën weer op de rit hebben opnieuw in de schulden geraken;
- Richt de inspanning tijdens het schuldhulptraject op wettelijke taken en de aanpak van het schuldsaneringsdossier. Dit bespaart kosten en tijd. Goed opgeleide vrijwilligers inzetten in voor- en nazorgtraject vergroot de efficiency en bespaart kosten. Elke euro investeren in een vrijwilliger levert volgens ANBO bij schuldhulpverlening drie euro op;

3.10 Mobiliteit is voorwaarde om zelfstandig te kunnen leven

Knelpunt:

De mobiliteitsmogelijkheden van ouderen staan als gevolg van bezuinigingen onder druk. Mobiliteit geeft senioren de mogelijkheid tot zelfstandig leven. Goed, toegankelijk en betaalbaar vervoer is niet overal beschikbaar.

Aanpak gemeente:

- Draagt zorg voor de aanwezigheid van kwalitatief goed vervoer en zorgt dat het collectief Wmo-vervoer goed is geregeld. Dat kan door het vervoer gericht en zo nodig in combinatie met andere vormen van groepsvervoer of bovengemeentelijk te organiseren;
- De kwaliteit en niet de prijs staat voorop.

3.11 Goede woningen voor senioren bevorderen het welzijn

Knelpunt:

Te weinig nultredewoningen voor senioren.

Aanpak gemeente:

- De focus ligt op realisatie van meer nultredewoningen in een veilige woonomgeving en met voldoende voorzieningen in de buurt;
- Woonkeur is leidend, zowel bij nieuwbouw als bij verbouw;
- Betreft de doelgroep in een zo vroeg mogelijk stadium bij regionale en lokale bouwprojecten via bewonersparticipatie. Dat proces is een samenspel tussen gemeente, corporatie, projectontwikkelaar en vertegenwoordigers vanuit de doelgroep;
- Heeft aandacht voor de gevolgen van het scheiden van wonen en zorg;
- Geeft voorlichting en informatie over de lokale/regionale mogelijkheden voor goed en veilig wonen met zorg (in de buurt);
- Voorwaarde bij extramuralisering is goede ondersteuning thuis door team van wijkverpleging, vrijwilligers en mantelzorgers. Deze stellen samen een plan op om oudere burgers verantwoord zelfstandig te laten wonen;
- Aandacht voor (maatwerk)oplossingen in kleinere kernen, zodat het toenemend aantal senioren en bewoners van krimpgebieden toch voldoende voorzieningen hebben en leefbaarheid behouden blijft.

3.12 Goede Infrastructuur en seniorvriendelijke woonomgeving vergroten leefbaarheid

Knelpunt:

Groot onderhoud van stoep en straat komt ernstig in de knel door bezuinigingen. Kwetsbare groepen die minder mobiel zijn hebben hierdoor meer kans op ongevallen en ernstig letsel. Daarnaast stijgen ongevallenrisico's bij (kwetsbare) fietsers door slechte inrichting van fietspaden, bijvoorbeeld door te smalle fietspaden, ontbreken van belijning en markering.

Aanpak gemeente:

- Zorgt voor toegankelijke infrastructuur in de vorm van adequaat en tijdig onderhoud van stoep en straat;
- Bij her-/inrichting staat seniorvriendelijke infrastructuur centraal. Wat goed is voor senioren is goed voor iedereen, 'design for all';
- Speciale aandacht voor fietsverkeersveiligheid.

3.13 Arbeidsparticipatie ouderen om bestaanszekerheid te houden

Knelpunt:

Werkloze senioren hebben te weinig mogelijkheden om weer aan de slag te komen.

Aanpak gemeente:

- Maakt werk van de re-integratie van oudere werklozen met een bijstandsuitkering. Werkt samen met sectoren en bedrijven. Een activerend arbeidsmarktbeleid is cruciaal;
- Waar geen mogelijkheden zijn voor reguliere arbeidsplaatsen komt beschermde arbeid in beeld. De instrumenten die de gemeente ter beschikking staan vanuit de participatiewet, zullen maximaal worden ingezet.